

Ötödször lehet — ugyancsak a Bibliának az Istenemberről kinyilatkozott hitében, — úgy iparkodni a titok közelébe jutni, hogy az ember, osztozkodva jónéhány újabbkori teológus véleményével, komolyabban veszi a bibliai utalást Krisztusról, viatori, vagyis *földi zarándok* mivoltában, mint a harmadik és negyedik magyarázó kísérletnél. Elismerik ugyan «a testben járó Istenembernek» az Atyával való egységének tudatát (a bibliai tényállás nyomán, mely szerint az isteni személy az embertermészetnek és az emberi lelkiéletnek hordozója), de úgy vélekednek, hogy a boldog (üdvözült) Isten-szemlélet nem az embermivoltú, hanem majd csak a megdicsőült Krisztust illeti. Ez esetben csakugyan kiesnék Jézus életének és szenvedéseinek boldog szemlélete által, a kikapcsolás «súlyos feltétele» és megszűnnék a látszólagos ellenmondás az «Istenben boldogság» és «Istentől való elhagyatottság» között. És megmaradna az evangéliumnak «egyszerű» földi titka, nevezetesen olyan emberi természet a zarándoklás állapotában, melynek hordozója isteni személy. Jézus, az ember ugyan tudna növekedő öntudatában istenemberi énjéről, úgy miképpen mi is tudunk tisztán emberi énjéről. De még így is megmarad az a bökkenő, miképpen lehetséges, hogy az isteni Ige, mely Benne testté lön, nem járja át — ahogy pedig el lehetne várni! — Üdvözítő erejével «természetszerűleg» emberi természetét? És, ha e feltevésnek nem is áll útjába semmilyen dogma, Róma egyik kijelentése szerint «mégsem oktatható biztonsággal.»

... Tehát bármiképpen is kísérletezünk «elménkkal» magyarázatot lelteni, a titok csúffá tesz minden magyarázatot. És számunkra nem is lehet más sohasem, mint titok — mint ezt fentebb kifejtettük, — mert megmagyarázni annyit jelentene, mint lerántani a misztikumot tisztán emberi síkokra. Vallással átítatott ember ezt nem is teszi. Megelégszik — a nagy bölcs szavaival élve, — kifürkészni a kifürkészhetőt, a kifürkészhetetlen előtt pedig csendben hódolni. (Goethe).

Dr. Horváth Richárd:

A jók szenvedése

Egy nagybeteg nagyasszonyt látogattam meg. Aki csupa-szív, csupa-lélek, csupa-jóság. Akinek egész élete türelem, önfeláldozás és segítség volt. Nem lehetett hozzá fordulni úgy, hogy ne adott volna jószót, anyagi támogatást, pártfogást, hogy ne igyekezett volna valamiképpen segíteni. Segített is, nagyon-nagyon sok emberen. És az Úr mégis sok-sok szenvedéssel látogatta meg. Beteg szívvel, ágyhoz-kötözött betegséggel. Pedig elmondhatta volna Jóbbal, hogy: Mindezt szenvedem, holott kezem mo-

csoktalan, és tiszta az imádságom Istenhez. (Jób, 16. 18.)

Egyszer, hosszú hónapok türelmes szenvedése közben, a kezelőorvos — maga is derék, becsületes, vallásos ember — türelmét veszítve kifakadt: Hát miért éppen magát veri az Isten? Nem volna elég gazember, aki megérdemelné? Hát igazság ez?

És még a betegnek kellett türelmesen elcsitítani a pillanat felháborgását...

Hát igazság ez? — kérdezzük sokszor mi is, amikor azt látjuk, hogy olyanok szenvednek, olyanok szenvednek látszólag többet, akik jók. És a rosszaknak sokszor jobb soruk van e földön.

Kérdés ez, ami mindig is kínozta az emberiséget. Amire megpróbáltak feleletet adni a legjobb szellemek. Tudunk is adni feleletet, de az emberi gondolat, bizony, sokszor gyengének bizonyul a szenvedés titka mellett. Mélyebb és több az, hogysem gondolattal kimeríteni, teljesen megoldani, maradéktalanul megfejteni, egészen megválaszolni és megmagyarázni tudnánk.

A hit világa kell ide. Azé a hité, mely a türelmesen szenvedő nagyasszony ajkán világító szavakba öltözködött: Igen, nekem szenvednem kell, és ezt a szenvedést alázattal veszem az Úr kezéből, mert ennek az én szenvedésemnek valaki bizonyosan hasznát látja. Valaki. Hiszem. És ez ad erőt hozzá, ez a hit, hogy az én szenvedésem valakit a családomból, talán éppen a fiamat, valamitől megvédi és megóvja.

Emberi hang ez. Benne bujdokol az «enyém» szeretete és féltése. De ez a szeretet a legnemesebb és legtisztább szeretet. Az Istentől jött szeretet. Ezért tiszta és meghatározó ez az emberi hang. Hit kell ehhez. Amely hit elmondja, hiszi, mélyen hiszi az Irással: Bár az igazakat is sok szenvedés éri, őket az Úr mindegyikből kimentti. (Zsolt., 33. 20.)

Hányszor elmondjuk: Hol itt az igazság? Hát igazság ez? — És a hit szavaival lehet csak felelnünk rá: Igen, igazság, de nem földi igazság, hanem valami más, valami több, valami titkosabb, valami örökebb igazság: isteni igazság. Aminek a fénye átszűrődik az emberi szíven és emberi lelken, de csak halványan, csak itt-ott átizzva, — aminek a fénye és lelke, értelme és bizonyossága egy más világban teljesedik és valósul, egy más világban lobog, fényes lánggal és világító értelemmel. Örüljete, ha Krisztus szenvedéseiben résztvehettek, hogy az ő dicsőségének kinyilatkoztatásában is vigadva örvendeztetek. (Pét. I. 4. 13.)

Mert amint bőven van részünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőven van részünk Krisztus által a vigasztalásban is. (Kor. II. 1. 5.) — Itt van az egyik oldó gondolat: az igazi, a legmélyebb, belső, lelki, szívbeli öröm a szenvedés nyomában jár, az önként vállalt, az Isten kezéből alázatosan elvett szenvedés, az önként adott lemondás nyomán fakad az emberi szív-

ben. Ez balgaság a világ hiúsága és e földrefordított értelme előtt, de tapasztalati igazsága a hitben élő életnek. Nincs nagyobb, tisztább, emelőbb, betöltőbb öröm, mint az áldozat, mint a lemondás öröme. Öröm ez, ami a legnagyobb és legnemesebb emberi erőből születik. Ezért a legnemesebb is.

«Aki testben szenved, megszűnik vétkezni» — mondja Péter apostol (I. 4. 1.), a realista, aki tanításában nem száll magasan, hanem emberként az ember mellett marad, ezért lesznek azután a szavai is megfoghatóak, erősek, fel-emelőek.

«Ez a mi jelenlegi, pillanatnyi és könnyű szenvedésünk ugyanis a mennyei dicsőségnek fölötte nagy örök mértékét szerzi meg nekünk.» (Kor. II. 4. 17.)

Nincsen ember hiba nélkül. Egy kis hiúság, önmagának keresése, talán valami feltűnni-vágyás csírája, talán a jó gyakorlásának kicsit túlzott öntudata, az a kisértő gondolat, hogy nem vagyok olyan, hogy jobb vagyok, mint más, — talán ennek a kicsiségnek az árnyéka, ha több nem is, homályosítja a jók életének értékét is néha-néha. Ami pedig olyan kényes, mint a legtisztább kristály: egy kis lehellet, és már nem ragyog úgy. Nem veszít ugyan értékéből, hiszen ez a lehellet — okozta homályosság tovatűnő, de veszít tündöklő ragyogásából. És a szenvedéssel az Isten ezt adja vissza neki, ezt a tündöklő ragyogást.

Vagy talán az Isten annyira szeret, hogy kis földi, múló bajért, a szenvedésért, elfelejti, megbocsátja bűnünket. És azt akarja, hogy ezért itt szenvedjünk inkább, mint a másvilágon. Mert az itteni múlóbb és könnyebb szenvedés.

Az Istenhez legközelebb a szenvedés vezet. Akiket legjobban szeret, a legjobbak, ezért szenvednek legtöbbet. Mert van ám nemcsak testi, de van lelki szenvedés is. És ha látszólag külső baj nélkül él is valaki, gyötrelém lehet a lelke számára, a szíve számára az élet. A legjobb ember a legkifinomottabb lelkiismeretű. Finomságokat is néz, ezek hatását átveszi, jó és rossz irányban egyaránt, finomságokat, amik rejtve maradnak a kevésbé kifinomult lelkiismeret előtt. Milyen kín és gyötrelém lehet például egy olyan tévelygése, bűne, veszélye az ilyen lélek számára, aki a vér, aki a szeretet, aki a bátorság révén közel van hozzá?! Akit meg akarna menteni.

Ezért adja talán az Úr a bajt, a betegséget, hogy érdemet szerezzünk, hogy irgalmasságát megnöveljük, hogy igazságosságát szelidítsük, hogy ítéletét enyhítsük — egy olyanért, olyan felé, aki hozzánk a vér, a szeretet kapcsán és jogán igen közel áll. Családtagért. Vagy más valakiért.

Ki tudja, hogy nem egy messzelevő idegen jut-e el az én szenvedésem értelméből a világosságra? A hitbe? — Ez a messzeség apostol-

sága, az egyetemességé, az embertestvériségé, amit a Krisztus hozott, az Ő kegyelme ad az apostolság tüzeiben és ami mint legnagyobb áldás hull alá a messzeségből, hull alá az égből a közvetlen környezetünkre, a közvetlen hozzánk tartozókra is.

Sokszor megment a szenvedés rosszabb — önmagunktól: a gögtől, a felfuvalkodottságtól, a kellemetlen farizeusi lelkülettől, ami az életnek, az embernek legnagyobb veszélye. Mert látszatokká higitja az életet, az értékeket, és a látszat az első próbára keservesen és csúfosan össze szokott dűlni. Mikor már öntudatunkkal a csillagokat verdessük, mikor már «nagyon szalad velünk a ló», egy-egy baj, csapás, betegség, szerencsétlenség visszatelepít bennünket az igazság talajára

Vagy megment az irigységtől a rosszak felé.

Van Dyck : Piéta.

Akiknek talán most jobban megy a dolguk. Mert az Isten nagyon igazságos. S nincsen ember jótulajdonság nélkül és akármilyen parányi is benne a jó, az Isten megfizet ezért is, megfizet, de múló, arasznyi, földi örömmel, és utána majd jön a reménytelen vég.

«Erre vagytok hivatva, minthogy Krisztus is szenvedett értünk, példát hagyván nektek, hogy az Ő nyomdokait kövessétek.» (Pét. I. 2. 21.)

«Hát nem ezeket kellett-e szenvednie a Krisztusnak és úgy menni be az Ő dicsőségébe?» — kérdi Szent Lukács (Luk. 24. 26.) — De ebben a kérdésben benne van az alázatos, elfogadó, belenyugvó felelet is, a hit igenlő és fényes szava is, ez az életünk felett lebegő kérdés sokmindenre az értelem is — a szenvedés beláthatatlan, titkos, de emberi, mélyen-emberi birodalmában.

Ebben a hitben, egyedül ebben a hitben nyílik értelem a jók szenvedésére, ez adja meg az erőt is a szenvedéshez. Hogy megint Szent Péter szavainak komolyságával és vigasztalásával, alázatának örök erejével éljünk: A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. (Pét. I. 5. 10.)